

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom

za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslojpu (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Napredek pri državnih stroških in dačah.

Svitli naš cesar so vladar lepih, deloma bogatih dežel, ki so do l. 1868. imele svojo skupno državno gospodarstvo s skupnimi dohodki, davki in stroški. Ker bo kmalu zopet začel na Dunaju zborovati državni zbor, ki nam bo nastavil stroške in dače za l. 1877, utegne marsikoga zanimivati, ako po številkah poizvé, kako se je do sedaj gospodarilo. Številke so močno zgovorne in podučljive; treba jih je le nekoliko bolj natančno pogledati in brž bode vsakemu jasno, kako so državni stroški in vsled tega tudi dače znatno napredovale, se kupičile in naraščale, da bi se davkeplačitelju lahko lajše ježili, tem bolj, ker so mu liberalni kričači pri volitvah vselej godili in razlagali, kako bo v liberalnej dobi vse veliko bolje. Številke v dačnih knjižicah in pri državnih računih gotovo drugače kažejo. Marsikdo je vsled tega že davno zgubil vse veselje za liberalno dobo in jene drage naprave!

Leto.	Državni stroški.	Državni dohodki.	Pomanjkljej.
1862	388 milj.	294 milj.	94 milj. gl.
1863	367 „	304 „	53 „
1864	614 „	568 „	46 „
1865	522 „	514 „	8 „
1866	531 „	491 „	40 „
1867	433 „	407 „	26 „

Leta 1868 se je z Ogersko sklenola nagodba na 10 let; nastal je dualizem tako, da so Magjari začeli posebno državno gospodarstvo za ogerske dežele, ustavoverski ministri na Dunaju v zvezi z ustavovernim državnim zborom pa tudi posebno državno gospodarstvo za avstrijske dežele razun ogerskih. Ali za davkeplačitelje dualizem ni bil nič dobrega. Državni stroški in dače so sedaj za vsako polovico skoro tolike, kakor poprej za celo Avstrijo z ogerskimi deželami vred. Dunajski državni zbor je odobril sledeče številke pri državnih računih:

Leto.	Državni stroški.	Dohodki.	Pomanjkljej.
1868	320 milj.	281 milj.	39 milj. gld.
1869	299 „	296 „	3 „

Leto.	Državni stroški.	Dohodki.	Pomanjkljej.
1870	320 milj.	317 milj.	3 milj. gld.
1871	345 „	333 „	12 „
1872	353 „	353 „	— „
1873	398 „	393 „	5 „
1874	398 „	383 „	15 „
1875	381 „	373 „	8 „
1876	403 „	312 „	30 „

Letos imamo tedaj, odkar dualizem obstoji, največje stroške in tudi največji pomanjkljej ali deficit. Kajti 30 milijonom od državnega zbora nastavljenega deficita moramo še prišteti 19 milijonov, kojih je za nove železnice dovoljenih. Imamo tedaj 403 milijone stroškov, 312 milj. dohodkov in 49 milijonov deficita. Tako je pri nas, a na Ogerskem ni boljše. Tukaj je pretečeni petek magjarski minister Szell ogerskemu zboru v Budapeštu razložil, da bo drugo leto 233 milijonov stroškov, 218 milijonov dohodkov in tedaj 15 milijonov deficita. Vsa Avstrija z ogerskimi deželami vred je tedaj pod liberalnimi napravami in pod dualizmom prišla do velikanskih stroškov z 636 milijoni, in do davkov z 596 milijoni, t. j. celó blizu še jedenkrat toliko, kakor l. 1862 v začetku liberalne dobe! Malo vesel napredek?!

Cerkvene zadeve.

Šolske sestre na Štajerskem.

Fr. Z. Ali ne čuti tvoje srce, ljubi bralec! nekega veselja, če besedo „otrok“ imenujem? Saj te spominja najsrečnejših dnevov tvojega življenja — rožne mladosti, ko še ti je zemlja bila raj, in še tvoje srce ni poznalo vkanljivosti in nezvestobe sveta! Vsi ljudje so se ti zdeli prijatelji; ker gledal še si s čistim nevkaljenim očesom. Vse ti je bilo tedaj še čisto, nepopačeno.

„Oh blažena leta nedolžnih otrok,

„Vi 'mate veselje brez težkih nadlog.“

In vendar, kaj je bolj revno od otroka?! Kako slabo in nezmožno je dete! Vsaka druga božja stvarica godneja in primeroma močnejša luč sveta zagleda, ter zamore pred na svojem mu prisojenem

mestu delati: le otrok, dolgo in dolgo potrebuje, da zamore v človeški družbi dolžnosti od stvarnika mu odkazane dopolnjevati. Po svoji neumerjoči duši je pa vendar tudi najokornišče dete neizmerno nad vse stvari pozemeljske povišano. Toda brez pravega voditelja in učitelja je vendar le obžalovanja vredna stvarica božja; ne vè od kod je, zakaj je na svetu, kam ima iti? Pri vsem tem, kako imenitni so otroci! V otročjih krilih je skrito gorjé, pa tudi sreča in blagor prihodnjih dnevov. Pri vseh omikanih narodih se za tega delj pazljivo gleda na mladino. Po izgledu našega Zveličarja tudi sv. kat. Cerkva z največjo skrbjo pazi na otroke, ter nje kot mlade, nježne cvetlice, skrbno v svojo varstvo jemlje. Tudi sovražniki Kristusovi le predobro poznajo važnost mladih let, trudijo se torej vse otroke v svoje kremplje dobiti. „Dajte nam otroke in prihodnost je naša“ je rekel nek sovražnik sv. Cerkve. Res je! Kdor ima otroke, ima prihodnost; pa še mnogokrat tudi sedajnost v svojih rokah, ker skozi srca otrok pelje ravna pot v srca starišev. Od tod tedaj vojvka povsod za odgojo in odrejo otrok med resničnimi in krivimi prijatelji mladine. V tem je iskati skrivnega nagona, ki prijatelje in sovražnike sv. Cerkve sili potegovati se za šole in za odgojo otrok. Naši časi, v katerih kat. Cerkvi sovražni duh skoro povsod nadvladuje, niso nikakor ugodni za krš. odgojo in odrejo mladine. Pa Kristus, ljubitelj in ljubljenec otrok, svojih nikdar ne zapusti: vsikdar je v svoji Cerkvi vzbudil v najbolj nevarnih časih razsvetljene, za časno in večno srečo otrok vnete duše, ki so celo svoje življenje ali vsaj večji del svojega blagega delovanja posvetile mladini. Naša ožja domovina Štajerska ima prav obilno število takih oseb, ki se trudijo za otroke v krš. smislu ali duhu. Na eden oddelek takih oseb hočemo svojo pozornost obrniti: na „šolske sestre“ na Štajerskem. Bralci „slov. Gospodarja“ naj zvedó: 1) kako so „šol. sestre“ bile pri nas upeljane, 2) njih ustavo in življenje in slednjič 3) kako so se razširjale v našej domovini, ter uspešno delovale za mladino. —

I. Upeljanje šol. sester v Gradcu.“ Kriva in puhla je misel: da to človeka na tem svetu že osreči in oblaži, če se mnogo nauči. Zamore sicer človek z mnogim znanjem učenjak postati, pa blag ud človeštva bode le takrat, če mu je tudi srce zblaženo. Nesrečna je tedaj misel: odgojo od poduka ločiti, z mnogimi vednostmi glave otrok napolniti, srca pa zanemarjati. Marveč glavna skrb pri otroku mora obrnjena biti na srce; to se pa le zgodi s sv. vero, ki res v srce seže z lepim izgledom, s prijaznim in ljubeznivim opominjanjem. Vse to v popolnejši meri doseči, je peljalo neke pobožne osebe k ustanovitvi „šol. sester“ najpred v Gradcu, glavnem mestu Štajerske.

Že precej veliko let je obstajala v Gradcu privatna šola za deklice. Začela in vodila jo je

neka pobožna in učena devica: Ana Engel. Dekliška šola pod njenim vodstvom je bila v mestu občno znana, in kaj radi so Gradčani svoje hčerke v njo pošiljali. Po smrti njeni, jej sledi kot izvrstna voditeljica šole Amalija Lampl, ki je nekatere dobro podučene tovaršice že s tem namenom zbrala, duhovno društvo (religiös. Genossenschaft) upeljati, ki bi se naj pečalo z odrejo in odgojo deklic. Amalija Lampl je bila nekoliko časa teh misli, v kaki že ustanovljeni samostan se podati, in je razodela to misel takratnemu Graškemu škofu Romanu Sebastijanu Zängerlu. Pa blagi pastir jej odsvetujejo, češ naj dela v domačem mestu, kjer uživa toliko zaupanja med mestjani v blagor dekliške mladine. Odzdaj goji pobožna devica vedno to željo ustanoviti duhovsko družbo, kterej poglobitni namen bi naj bil, na podlagi krščanske vere odrejaevati in podučevati male deklice. V tem jo nagla smrt prehitil. Pa dobro seme je že bilo vsejano. Antonija Lampl, sestra rajue, prevzame vodstvo privatne šole. Želje, da se obstoječa privatna šola preredi v duhovsko družbo, razodene skrbna voditeljica zopet višjemu pastirju, Graškemu škofu, ter prosi, da k temu podelijo svoje dovoljenje, ob enem pa tudi poprosi za podporo in pomoč pri deželski gosposki.

Hiša, v kateri so Antonija Lampl in njene tovaršice privatno šolo imele, je bila blizu cerkve oo. Francižkanov, naslonjena na tako imenovani „Stainzerhof“. Pobožne device so bile vse vpisane „v tretji red“ sv. Franciška, kakor ga je ta svetnik upeljal za ljudi med svetom živeče. Znano je bilo skrbnim učiteljicam, da se nahajajo na Tirolskem „družbe“ takih devic iz tretjega reda, ki se pečajo z odrejo in podukom deklic, in ki so si pridobile slavno in občno priznanje ne le od strani starišev, temuč tudi od strani svetne oblasti.

Po teh pravilih, in na podlagi „tretjega reda“ so bila sestavljena tudi ustavna pravila za novo društvo, ter predložena leta 1842, milostljivemu škofu Zängerlu, da jih odobrijo in potrdijo. Blagi za vse dobro vneti gospod so dobro spregledali nevarnosti, ki pretijo mladini in človeštvu od strani nekrščanske odreja. Z veseljem pozdravijo to početje. Predobro so spoznali, da je puhel ves poduk brez blaženja srca; blaženje srca se pa edino doseže po krščanski veri. Ker so dosedanje učiteljice si že toliko priznanja pridobile med mestjani; in ker so omenjene device že imele malo odrejaevnico (penzionat), je vse to visokega pastirja še bolj nagnilo, želje pobožnih devic odobriti in s vsemi močmi podpirati. Spoznala pa je tudi deželna oblast preimeniten in blag namen tega početja. Ugodno in dobrohotno je vlogo učiteljic podpirala, ter predložila cesarju Ferdinandu I. Prošnji so bila priložena od sekovskega škofijstva potrjena pravila. Cesar so z visokim sklepom 29. listopada 1842 „družbo šolskih sester v Gradcu“ milostljivo potrdili s to pogodbo: „da društvo ne more tirjati kake podpore od dr-

žave ali iz javnih zalog, ter da se mora po obstoječih deželnih postavah vedno ravnati.“

Gospodarske stvari.

Kteri les od rozge ali trte kaže najbolj za trsne sajenice.

M. Kakor le dobro, zdravo seme lepo in obilno zrnje rodi, kakor le krepko živinsko pleme močno in lepo živino zareja, ravno tako tudi le močen, zdrav in rodoviten trs daje les, iz kterega se dobivajo sajenice, iz kterih postanejo krepki in rodovitni trsi. Toraj moramo izbirajoči les za trsne sajenice, skrbno gledati na zdravje, krepkost in rodovitnost maternega trsa, od kterega se jemlje sajenice. Izbirajoči les za sajenice, se moramo toraj prašati: 1. Od kterega trsa se bodo najboljše sajenice dobile? 2. Ktere rozge ali trte na trsu dajejo najboljše sajenice? 3. Kteri del na rozgi ali trti je najpripravnejši? Vse, kar se plodi ima neko podedovavno sposobnost v sebi. Ravno tako tudi trs. Mladi trs ne rodi samo isto sorto, ampak ima tudi tiste dobre ali slabe lastnosti v večji ali manjši meri, ktere je imel materni trs. Kdor hoče tedaj od zasajevanja v vinogradu dober uspeh imeti, mora sajenice le od krepkih, zdravih in rodovitnih trsov jemati. Ne sme mu se tedaj tožiti o prilikah raznih opravkov po vinogradu posamezne trse opazovati in tiste, ki se po posebno lepi rasti zdravju in rodovitnosti od drugih odlikujejo, zaznamovati, da more o svojem času od njih les za sajenice jemati. Na prvi pogled se ta način izbiranja sajeničnega lesa precej težaven zdi, vendar pa bode vsakemu, kteremu je za vinograd mar in mu pravo skrb daruje, njegov trud popolnem poplačal. Nadzirovaje delo ali pregledovaje vinograd vinogradar to lahko opravi. Drugo prašanje je, ktere rozge ali trte se morajo za sajenice jemati? Navadno se jemlje za sajenice jednoletni les na dveletnem. Tu pa je treba poseben ozir jemati na razna očesa, iz kterih trte proraščajo. Znano je in vsak skušen vinogradnik vé, da so le bolj spodnja očesa prava rodovitna očesa in da le rozge, ktere so iz takih očes pognale, največjo gotovost za rodovitnost mladega trsa obetajo. Tudi les iz spodnjih, močnejših očes prej zazori in tako zopet svoja očesa krepkejše in za življenje pripravnejše razvije. Število teh očes se ne da do pičice določiti, vendar pa za naš namen jih 3—5 zadostuje. Ravno ta okoliščina, da so le spodnja očesa prava rodovitna očesa in da so bolj krepko razvita od drugih, določuje tudi del rozge, kterega moramo z največjo gotovostjo za sajenice odbrati. Najbolje je tedaj spodnji del rozge za sajenice. Vrh povedanih lastnosti, ktere ravno ta del rozge ima, so tudi na njem očesa bliže drugo poleg drugega, kar najgotovejše poročstvo daje, da se sajenica močno obkorenini in da potem mladi trsi tudi lepo poganjajo in rastejo.

Še tudi drugo zelo imenitno prednost ima ta del rozge. Po njem se najljajše gnjiloba v strženu sajeničnem zabrani in sicer bolj, nego se to na kateri koli drug način doseči zamore. Ako se klinček dveletnega lesa na jednoletni rozgi pusti, se tako stržen jednoletne rozge zvnajnih škodljivih upljivov obvaruje. Da je pa gnjiloba stržena za rast sajenice škodljiva in mudivna, to vsakdo lahko sprevidi. Imajo sicer še navado sajenico tik pod spodnjim petnim očesom odrezati in jo tako gnjitja varovati. V očesu je namreč bolj živahno življenje nego v kterem koli drugem delu rozge in tako se rez kmalo zaceli in zaraste in stržen je gnjilobe obvarovan. Tako ravnanje je tudi vse hvale in priporočbe vredno, vendar pa je še boljše in gotovejše, klinček dveletnega lesa na rozgi puščati. Tuje roke namreč, kterim se mora vendarle večji del dela prepustiti, ga ne opravljajo vedno vestno ter ali preveč ali premalo odrežejo in tako ravno namišljen namen v nemar puščajo. Bolj varno in zanesljivo je toraj dveletni les na sajenicah puščati in sicer tako, da še mal klinček dveletnega lesa na jednoletni sajenici ostane.

Slednjič se še praša, od ktere letine les je za sajenice najboljši! Popolnoma dobra vinska trta mora dve dobri letini pred seboj imeti, jedno, v kateri rodoviten les, drugo, ki grozdje dozori. Tako tirja tudi dober les za sajenice dve ugodni vremenski leti, kterih prvo daje močna in zdrava očesa za sajenice, drugo pa pravi sajeniški les. Najboljše je tedaj les za sajenice jemati od dobre vinske letine. Ugovor, da so trte dobre letine preveč izsesane in da nimajo potrebne moči, je prazen in ne velja. Grozdje ne živi in se ne zori na škodo lesno. Se vé, da se mora na povedan način les za sajenice izbirati. Kdor si jih mora pa kupovati, ne more toliko izbirčen biti. Samo gledé prodajavca sajenic pa more in mora vendar izbirati in previdno ravnati.

Jesenska jabelka. 6. Gravenštajnarce (Lukas I. 3 a) Gravensteiner. Brez dvomba najzlahtnejše in najljubše jabelko, ki je velikim kroglam podobno. Navadno (kelih) muha precej globoko leži ter je ovita s tenkimi rebrcami. Lupina je nježna, nekoliko mastnata. Barva je s prva belo-rumena, in se pozneje spremeni v zlato-rumeno. Na prisolnčni strani ima sad lepo karmezinasto-rudečo barvo. Odličen pri tej sorti je močen dišaven, aromatičen duh, po kterem med drugim jabelnim sadjem slovi. Meso je rumenkasto zelo sočnato in ima dišaven, ananasu enak, okus. Sad že konec septembra zori in trpi do Božiča in še dalje. Drevo raste krepko in nastavi starejo krogli enako in visoko krono. Rodi obilno, vendar ljubi proti nevihtam zavarovano lego, ker sadje rado nezrelo iz drevesa pada. Sad je izvrsten za mizo in za gospodarstvo; tudi cenljiv za prodajo, ker se vselej dobro plačuje. Dobre lastnosti te sorte so dovolj znane; zato je tudi v severni Nemčiji to jabelko splošno razširjeno.

7. Knežek (Lukas II. 3 b.) Prinzenapfel. Podoba ima spremenljivo; navadno mu je podolga; včasih pa tudi široka in visoka. Barva je na drevesu svitla, rumenkasto-zelena; kedar sad dozori je tudi lepo bledo-rumen, kakor citrone. Prostoviseči sad je na prisolnčni strani karmezina-to-rudeč in progast; na odsolnčni strani je pa le slabo narisan. Knežek zori meseca septembra in oktobra in se ravna po legi in kraju, ter po razmerah trpi do februarja, navadno pa do Božiča. Zavoljo njeznega sladkovinskega dišavnega okusa je sad cenljiv za na mizo in za gospodarstvo. Drevo raste v vsakej zemlji, tudi v menj pristojnih legah, krepko in hitro; pozneje na zemljo viseče veje so zaporedno z obilnim sadjem obložene; vendar se svetuje omenjeno drevesce tamkaj saditi, kjer mu nevihte ne morejo preveč škodovati.

Juri Žmavec.

M. Dober klej (kit) za lito železo. Dostikrat se primeri, da peči iz litega železa, plošče na železnih ognjiščih, železne dverice na pečeh itd., če so zelo vroče in če se slučajno po kateri koli nerednosti z mrzlo vodo poškopé ali polijejo, razpočijo. Tako počeni deli litega železa se dajo lahko in brez posebnih stroškov zopet trpežno sklejiti, ako se vzame železo v prašek stolčeno, ali pa železni opilki, kakoršnih je v vsaki materialni stacuni za male denarje dobiti, in se potem z močnim v vodi raztopljenim vodenim steklom (Wasserglas) v precej gosto testo pomešajo. Z tem testom se razpokline pomažejo. Če se razpokani deli morejo narazen vzeti, je še lažje delo. Razpokani robovi se z ovim testom dobro pomažejo in zopet steknejo. Razpoki so potem komaj poznati in kolikor bolj se razvročijo, toliko trdnješe se sprimejo in držé.

Krompirjevi kukec (Coloradekäfer, Doryphora decemlineata) se je prikazal tudi že v Evropi, kakor naznanja nemški poslanec c. kr. vladi. Gotovo se je preselil iz Amerike v Evropo na amerikanjskih barkah z blagom, posebno pri prevažanju kuruze, kakor sporoča župan Bremenski. Od druge strani se tudi sliši, da je na mnogih posestvih na Švedskem ta mrčes pokončal ves krompirjev pridelek, ter veliko škodo napravil. Vlada zatoraj ponavlja strogo zvrševanje ukaza od 25. aprila 1875 gledé prepeljavanja krompirja iz Amerike Sl. ministerstvo kmetijstva je naznanilo to c. k. kmet. družbam, in zaukazalo, da hitro naznanijo, ako bi se kaj takega kje opazilo.

Prodaja sadja z imenom. C. k. sadjo- in vinorejska šola v Klosterneuburgu je upeljala prodajo sadja v Beču pri trgovcu za sadje Fr. Pokornyju tako, da bodo vedno vsa plemena sadja, katera se na Dunajskih vrtilih in v okolici nahajajo, razpoločena z imenom. Kupcu bode na taki način mogoče spoznavati sadje po imenu, in se sozna-

niti z najzlahotnejšimi francoskimi in belgiškimi sadnimi plemeni. Kdor bo hotel eno ali drugo pleme nasaditi si v svojem vrtu, dobil bo drevesce v Klosterneuburgu. To je res hvalevredna naprava!

Da se grozdje dolgo časa frišno ohrani rabijo na posestvu Rothsildovem na Francoskem sledeči način: V temni prozračni sobi napravljene so iz desk police. Na teh policah so za vrat obešene steklenice, katere so napolnjene z vodo. Grozd se odreže z nekoliko lesom in se vtakne v steklenice, kjer dolgo časa frišen ostane.

Sejmovi na Štajerskem 17. okt. v Pristovi; 18. okt. v Vojniku, v Mozirju, v Trbovljah; 19. okt. v Vidmu; 21. okt. v Celju, v Sevnici, pri sv. Petru pod sv. gorami.

Sejmovi na Koroškem. 18. okt. v Logavi, v Milstadtu; 21. okt. v Kotaričah; 23. okt. v Celovcu, v Zabrdcah, v Gmündu, v Terbižu; 24. okt. v Lesniku; 28. okt. v Grebenju pri Weitersfeldu, v Brežah, pri št. Lenartu, v Sachsenburgu, v Kapli, pri sv. Mohorju; 30. okt. v Feldu.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Popravek oziroma preklic za stran Seidla.) Pred 7 leti je Seidl prevzel po smrti rajnega Pipuša vsa pisma in rekel, da bo vse vredil, vendar v 7 letih reda ni popolnem našel. Na vinograd v Gajbergu je vzal rajni Pipuš 1300 gld., obresti je plačeval Seidl in Pipuševa vdova mu je dajala kolje in denarje. Tukaj je v mojem dopisu v 41. števil. „Slov. Gosp.“ bila pomota, ki se naj po sledečem poravna. Pred 3 leti mu je dala 300 gld. naj bi od kapitala hranilnici 300 odplačal, pa Seidl je tiste 300 gld. pridržal in njih je letos v spomladi položil v hranilnico ter jej bukve izročil in tudi obresti od 3 let po 6%. Vendar sedaj Seidl nima ničesar zraven, ker je vse dr. Kocmutu izročila. V dopisu omenjene 3 gld. za cesarjevo podobo je dala Klamferea in Seidl še je g. Lopiča, učitelja pri sv. Križu, prašal, ali se dobi za 3 gld. cesarjeva podoba? Ker sem sedaj resnico natančno zvedel, popravim in prekličem, kar je bilo v mojem zadnjem dopisu krivega ali žaljivega. Križančan.

Iz Kostrivnice. (Srenjski berič — svoje- glavnež in nerednež. Kakor po drugod je tudi pri nas navada, da se ob času cerkvenih žegnovanj strelja. Streljanje pri takošnih priložnostih služi k povzdigi cerkvene slovesnosti; toda streljati se mora na varnem mestu, kder se nikomur kaka škoda ne godi. To že otroci vedo. Pri nas je drugače. Tukaj se je že zdavnej prostor za streljanje dober streljaj od cerkve proč po tistih ljudeh odločil, ki so po cesarskih postavah za cerkev in prostor okoli cerkve odgovorni. Naš srenjski berič, ki streljanje oskrbljuje, se za vse to čisto

nič ne zmeni. Ta svojeglavni človek strelja par stopinj od velikega altarja in tik velikih vrat, da se vse trese, kakor bi potres bil.

Tako je ravnal zopet na roženkrančko nedeljo ter se je pri svojem streljanju s tem izgovarjal, da mu je srenjski g. predstojnik ukazal tako delati?! Naj bi bila javna poslopja tukaj močna, kakor skala, bi se taka nerednost že nekoliko, če tudi težko izgovarjala, ali poslopja so slaba, da se Bogu usmili. V šolskem posloppju je strop tako za nič, da se je bilo vsak trenutek bati, da bo na šolsko mladino shrul in jo zasul. Cerkveno strešje je na več krajih močno pokvarjeno in zastran popravila cerkvenega stolpa ali turna je slavna deželjska gosposka kot patron naše farne cerkve lansko leto komisijon imela. Tudi farovž je na več krajih bolj podrtiji, kakor duhovniškej hiši podoben, in duhovnika bežita iz svojih stanic, ko se streljati začne, ker se bojita, da se nebi kak že več let po cerkveno-skladnem odboru zanemarjen strop na nju vdrl in kterege ne ubil. Kje je tedaj človek na svetu, ki bi ne sprevidel nevaršine, v kateri smo vsi tukaj bivajoči? V resnici pa se je že tudi na dveh Marijinih altarjih škoda po prismojenem streljanju zgodila, za ktera altarja so farmani o svojem času mnogo darovali. Se vè da srenjski beriè škoda ne vidi, ker ima menda zavezane oči, kedar v cerkev pride. In k tem nerednostim naš srenjski g. predstojnik molči, menda za to, ker se svojega berièa hujše boji, kakor otrok parklna na Miklavževo. In tako se zgodi, da beriè misli: on je gospod šole, cerkve, farovža in prostora okoli cerkve in farovža, za kateri prostor bi morali po nekih starih bukvah g. fajmošter še posebej sv. meše služiti za tistega zlahtnega gospoda, ki je v pretečenem stoletju prostor za cerkev in farovž daroval. Srenjski beriè ni naš gospod; naša gosposka je v Rogatecu v Ptuju, v Mariboru, v Gradcu in na Dunaju. Srenjskega berièa dolžnost in pravica je tate in druge „lumpe“ loviti ter jih v Rogatec c. k. sodniji izročiti.

Po §. 31. srenjske postave je srenjski odbor za ohranjenje javnega mira in varnosti življenja v srenji odgovoren in sme tiste, ki se zoper to pregrešijo z 10 gold. ali z zaporom na 48 ur kaznovati. K temu spada gotovo tudi prepoved streljanja pri cerkvi, ker se tamkaj lahko kaka nesreèa zgodi. Letos o veliki noèi je slavna c. k. gosposka ojstro prepovedala, naj pri cerkvi fantje ne streljajo, za kar njej oèitna hvala gre. Naš srenjski beriè si je brke vihal, češ, da bo vsakega fanta prejel, ki bo s pištolo k cerkvi prišel. Ali fantje so se mu smejali in mu za hrbtom streljali rekoè: če misliš ti kočljár, da smeš ti pred cerkvenimi duri s štuki streljati in cerkvi škodo delati, zakaj bi pa ne smeli mi kmeèki fantje s pištolami pokati, ko več gleštamo, kakor ti in nismo tako zadolženi, kakor ti.“ Pa ni se èuditi, ako naš srenjski beriè za javno varnost

življenja ne skrbi, vsaj se je bil že sam lansko leto nekega farmana lotil in ga hudo otepel, da je potem praydo pri slavni c. k. okrožni sodniji v Celji dobil. Če bo tedaj naš beriè še dalje cerkvi s svojim streljanjem škodo delal, ga bo treba pri slavni c. k. deželjski gosposki, ktera je patron naše farne cerkve, zatožiti, da mu bo tista vetra pokazala. Sicer pa pravijo tukajšni pametni možje, ki niso šleve in babe, naj bi se Kržupnik v graèko norišnico (Narrenthurm) spravil in tamkaj norcem streljal. Zakaj nad takošnim prismojenim in cerkvi škodljivim streljanjem, kakor je pri nas, zamorejo le prismode in norci veselje imeti, ne pa ljudje, ki imajo zdrave možgane.

Iz Središèa. Roženkrančko nedeljo smo obhajali pri nas imenitno in redko slovesnost. Èeravno je bilo vreme neugodno in je skoraj celi den lilo in deževalo, se je vèdar zbrala od vseh strani velika množica ljudi ter se udeležila blagoslovljenja podobe sv. Jožefa in novega altarja, postavljenega v èast D. M. sv. roženkranca. Oboje je izdelal prav okusno g. O. Čuček, pozlatar v Mariboru, kterege z dobro vestjo vsem priporoèamo, ki njegovega dela kaj potrebujejo. Delo mojstra hvali. V sijajni lepoti in krasoti stoji altar v gotiškem slogu in srce človeku veselja kipi, kedar gleda, kako petnajstere skrivnosti sv. roženkranca, prav lièno zvišano izdelane, vencu enako spletene iz raznobarvanih nježnih cvetlic obdajajo podobo Matere božje s Sinekom na rokah, ki tako milo na okoli zbrane gledi, da se nehoté svoje srce in oèi povzdignejo navzgor v sv. nebesa, kjer Marija, naša ljubeznjiva mati kraljuje. „Kvišku srca“ klièejo tudi altarja turnèeki zali, ki kipijo kvišku, kakor bi jim cerkvica bila prenizka in bi hoteli predreti strop cerkveni. Vse bolj pobožno in z večjim veseljem se moli in služba božja opravlja pri lepo ozalšanem altarju. — Altar so blagoslovlili naš velecenjeni rojak è. g. kanonik M. Modrinjak, ki so tudi genljivo in sveèanosti primerno pridgali in potem služili slovesno sveto mešo, pri kateri so jim stregli sosedni gospodje. Hvala — prisrèna hvala èè. gg. — hvala pa tudi farmanom, katerim je bila skrb za lepoto hiše božje! Dal Bog, da bi èrez leta dni enako sveèanost imeli!

Iz Koroškega. (Razne novosti.) V Celovcu imamo katoliško društvo delavcev, ki vrlo napreduje. V podporo svojega blagega namena je te dni dobilo od svitlega cesarja velik dar — 100 gold. — V nedeljo 1. okt. so za letos sklenoli vožnjo po lepem celovskem jezeru, katero prihaja vsako leto več tujcev obiskat in se razveseljevat po njegovi rajski okolici. — Velika nesreèa je zadela ravnatelja celovskega gledališèa g. Klerr-a. Njegova edina hèer je prerahlo zasuknila petelinèka na svetilnici ter v postelji za vselej zaspala; svetilni plin je revo zadušil. — Pri trgovcu Rossbacher-ju v Celovcu se dobi za 35 kr. lep koledar s 100 podobami. Naslov mu je Kärntner-Marien-Kalender in je vsega priporoèila vreden. Želeti

je, da ta krščanski koledar izpodrine mnogo frajmavrenskih in liberalno-prusačkih, kojih povsod mrgoli po Koroškem. — Zarad kužne bolezni na parkljih in v gobcu, ki še vedno razsaja, so se morali letošnji sejmovi živinski v Svinčnem in Starodvorskem sodnijskem okraju prepovedati. Tudi namenjeno premiranje bikov izostane letos v Brezinjskem in v Bitinjskem okraju. — V št. Pavlskem samostanu pogrešajo že več tednov o Reinholda Gštirnerja. Obiskal je nekega sosednega župnika in na potu v samostan preminol tako, da ni nikder sledu za njim najti. Pravijo, da ga je kak zločinec ubil. O. Gštirner je kakih 38 let star bil.

Politični ogled.

Turška vojska se je po bitkah 28. in 30. sept. na obema stranima Morave nadaljevala 5. okt. Turški general Kerimpasha je isti dan poslal 28 bataljonov z 40 kanoni, da bi nad Djunis planoli v veliko srbsko mesto Kruševac; ali ni se jim posrečilo; bili so od Srbov popolnem tepeni in vrženi nazaj. Sicer pa so Turki se tako močno zarili in zašancali med Moravo in med planino Jastrebačko, da bi jih nevarno bilo dalje napadati. Zato Srbi prav delajo, da čakajo na zimo in na glad, ki bo Turke bržčas prisilil Srbijo zapustiti; temveč ker jih Srbi obdajajo od vseh strani in dovažanje živeža in streljiva zabranujejo. Tudi hud legar je začel Turke pobirati. V boju 30. sept. so Srbi zgubili 700 mrtvih in 900 ranjencev in 30 hrabrih ruskih oficirjev, ki so junaško smrt storili. Slava jim! Dobro znamenje za Srbe je, da so njihove čete začele pogosto prodirati na Turško; tako je 1. okt. jedna prišla do Prokopelj in požgala 19 turških vasi in odgnala vso živino; druga je upepelila mestice Karakal; tretja pod majorom Čolak-Antičem pa je skoz Jankove klisure ali soteske prodrla v Krušumelje in iz Topliške doline izpodila vse Turke. Tudi vojne priprave se delajo po vsej deželi; v Kragujevac je došlo veliko pruskih delavcev izdelovat puške, kanone in patrone. Vsaki den pride 150—200 novih ruskih prostovoljcev. Kozaški hetman ali vodja Manasinin je prignal jeden polk Kozakov. Celó Nemci in Italijani sostavljajo v Belgradu jedno nemško in jedno laško legijo prostovoljcev, vsako po 700 mož. — Dunajski turkoljubni listi so poročali, kako sta se črnogorski in srbski knez sprla in da se hočejo Črnogorci posebič z Turki porazumiti; to je laž. V dokaz nam je najnovejša zmaga Črnogorcev. Muktar-pasha je 6. okt. celi den z kanoni streljal na Črnogorce; ti so ostali mirni; drugi den jih je napal, toda bil je strašno tepen; zgubil je 1300 mrtvecev in komaj v trdnjavo Klobuk pete odnesel. Ali težko bo všel; kajti vojvod Daković mu je s 5 bataljoni za hrbtom, kder je turško mesto Ljubinje užgal. Na črnogorskih tleh ni več nobenega živega Turka. V Bosniji pa je Despotović mesto

Ključ napal, ga užgal in 400 Turkov ubil. Ob enem je 1500 dobro orožanih Srbov, Hrvatov in nekaj Slovencev črez Savo više Broda mahnilo Kristijanom na pomoč.

Avstrijske dežele. Znani mariborski prusak Reutter je hotel v Gradcu od kupčijske zbornice izvoljen biti za državnega poslanca, a spodletelo mu je. Izvoljen je dr. Magg. Tako je prav, le prusakov ne voliti! Naj se dajo na Pruskem voliti, mi Avstrijei jih nečemo! Heregovinski vstaš vojvod Ljubibratič, kojega so naši vjeli in v Gradec odpeljali, je cesarja prosil, naj ga izpusti, ker so se vjeti turški bašibozuki tudi spustili iz Celovca, kder so bili zaprti. — Kat. polit. društvo v Weitz-u je vlada razpustila, ker je ono hotlo pri zborovanju razgovarjati se zoper novo šolo. — Blizu Innsbrucka na Tirolskem so 3 sinovi liberalnih mestjanov (eden je baje sin nekega deželnega sodnijskega svetovalca, eden pa sin trgovca kridatarja) prišli k župniku, ga prosili, naj jih zapiše v družbo sv. Blazija; med zapiševanjem so mešnika v glavo vstrelili in začeli ropati — ali brž so bili ugrabljeni. To je strahovit sad brezvernega liberalizma! — V Pragi so zaprli Juda Goldschmieda, ki je imel privatno šolo za deklice, pa je te prodajal v nesramne hiše v Hamburg in Berlin. — Cesar in cesarica se odpeljeta 18. okt. v Pardubice na Českem na lov jelenov. — Na Dunaju se delajo močne vojne priprave, zlasti v arsenalu in upati je, da bo do novembra 400 Uhacijevih kanonov na vozove ali lafete nasajenih. — Ogerski državni zbor je odložen do novembra. Magjarska vlada je pograbila 60 centov svinca, kojega so pruski trgovci Srbom poslali; na zahtevanje pruskega poslanca so morali Magjari svinec spustiti.

Za poduk in kratek čas.

Freimavrerji, sedanji antikristi.

† 2. Freimavrerstvo je popolno nasprotje krščanstva; njihovo dejanje in nehanje je obrneno naravnost proti Bogu in proti celi od Boga razodeti veri. To že precej jasno izpové družbin obrednik od leta 1721, kder beremo: „freimavrer mora nravske postave držati, in če ou dobro razumi umetnost (freimavrer biti), ne bo niti top bogotaj niti brezveren razuzdanec.“ To se pravi: freimavrer mora pošteno živeti, verovati mu ni treba nič, da le Boga ne taji. Kako pa oni to zapoved držijo in kako si Boga mislijo, razlaga brat Trentovski tako-le: „freimavrerstvo časti v svojih templjih Boga, ki ga v svojem jeziku imenuje velikega stavitelja celega sveta. Jegov stavitelj sveta pa je in ostane najvišje bitje, pod katerim si človek more misliti, kar hoče, ktereга more pripoznavati krščenik tako, kakor židov, mohamedan ali pagan, monoteist, deist, panteist in tudi ateist, ki sploh kak uzrok vseh drugih uzrokov priznava.

Iz tega je pač jasno, kdor se take vere drži, nima ne krščanske, ne židovske, ne turške vere. To je vera popačenega razuma, ki drži prirodo za Boga, in uživanje prirode za češčenje božje. Najplemenitniši čin tega češčenja jim je oni, s katerim se neposredno slavi bôginja prirode, kakoršno so freimavrerji francoske prekucije postavili na altar v cerkvi Notre-Dame v Parizu *). Prav imajo torej učeni vladika francoski Dupanloup, da imenujejo freimavrerje zaprisežene sovražnike krščanstva. Pišejo: „v ložah lahko zmiraj slišiš, da je krščanstvo gola hinavščina, glupost in neumnost, katero zdrava človeška pamet zametuje, zato se mora zatreti; da je krščanstvo polno basni in laži, podobno piravemu poslopju, ki se mora čim prej tim bolje zrušiti in freimavrerškemu templju prostor narediti.“ Učeni vladika so to samo prepisali iz freimavrerških spisov, v katerih se to tdi. Izmed teh samo navedemo J. Müllerja, ki piše: „priprosto, pravo paganstvo (neverstvo) je nam freimavrerjem bliže, nego tesnosrčno krščanstvo.“ S tem je menda zadosti dokazano, kar smo zgorej trdili, da so freimavrerji zapriseženi sovražniki vsega krščanstva. Da oni tega očitno, niti vsem svojim udom ne povejo, je razumljivo; vsaj so otroci teme modrejši od otrok luči. To modrost vidimo tudi povsod v freimavrerškem početju. Oni vse okoliščine presodijo, preden začnejo delati zato pa ima delo tudi uspeh. Zavolj tega pri sprejemu od nikoga ne zahtevajo, da bi vero zatajil, ampak še zagotovijo vsakemu, da lahko pri svoji veri ostane. Vsi smo bratje, pravijo, in vsaka vera ima pri nas enake pravice. To se pravi: mi ne maramo za nobeno vero. — Modrost jihova se kaže tudi v tem, da ne sovražijo vseh kristijanov enako močno. Na protestante niso tako hudi, kakor na katoličane, pa ne kakor da bi jim bili oni po volji, ampak oni so njim manj na potu. Protestantje namreč freimavrerje bolje pri miru pustijo, in mnogo jih že itak nič ne veruje. Večkrat se teh in drugih krivovercev tudi radi poslužujejo v boju zoper katoliško Cerkev, katero pred vsem najboljše črtijo. Drugače tudi ne more biti. Katoliška Cerkev hrani, uči in razširja krščanstvo, freimavrerji pa ga hočejo zadušiti in iztrebiti; kako bi tedaj med njima mogel biti mir in prijateljstvo? Katoliška Cerkev pa je samo moralična oseba, katero zastopajo sv. Oče, rimski papež s celim škofijstvom in duhovništvom, zato se jeza freimavrerjev v prvi vrsti proti njim obrača. Glavar katoliške Cerkve, rimski papež, pravi freimavrer Franchi, je naravni in smrti neprijatelj freimavrerstva.“ Ž njimi se vojskujejo neprenehoma posluževajé se vseh mogočih sredstev, obrekovanja, nevednosti in strasti ljudstva in če je treba — sile. Če pridejo kde do oblasti, silijo z ustavami in postavami Cerkev

*) Kakoršna je njihova vera, taka je tudi molitev. Toland nam je eno zapisal: O sempiternae Bacche, qui reficis et recreas vires deficientium, adsis nobis propitius in pocula poculorum. Amen.

k nasprotovanju, kar jim je dovoljen uzrok, razkričati jo, da je državi nevarna in sovražna. Vsled tega zahtevajo, naj se država od Cerkve loči, in ves red na brezversko podlago postavi. Če se Cerkev ne more ohraniti, podvržejo njo ter sčasoma ves njeni upliv zadušijo; sicer pa na svoje postave se upirajoči pahnejo Cerkev iz postavo-dajnih zborov, iz javnih zavodov, iz šol, iz družinskega življenja in slednjič iz src podložnih. Gorjé, če tako daleč pride. Francoska prekucija nam še zmiraj kaže podobo takega časa. Takrat so kričali zoper katoliško Cerkev: ecrasez l' infame, t. j. iztrebite nesramnico; krščansko vero so postavno prepovedali in Boga odstavili. Altarje so rušili, kmalu potem pa tudi kraljev sedež; za duhovnika je moral kralj Ljudevit XVI. položiti glavo pod rabeljuovo sekiro, — očitno znamenje, da imajo freimavrerji zravenve rskega tudi političen namen. (Nastavek prih.)

Smešničar 42. Jurja Pavliho je nekdo hotel v zadrego spraviti, ker je bil na njega hud, da je vedel na vsako prašanje spretno odgovarjati. Reče tedaj v pričo mnogih ljudi rekoč: prebrisan Juri! ker že vse veš, povej še nam, koliko mačkinjih repov je treba, da se ž njimi segne do solnca. Dobri Juri Pavliha pa se vsem posmeblja in reče: ne več, kakor jednega, če je ta zadosti — dolg.

Razne stvari.

(Č. g. Anton Galuf) mnogozaslužni nadžupnik in dekan v Vozenici, zlatomešnik, bili so od cesarja imenovani za častnega kanonika ali korarja mari-borskega stolnega kapitela! Radostni čestitamo!

(Za Hercegovince in Bosnijske) darovali so Iv. Fric 1 fl., J. Slavič 60 kr., M. Akerman 40 kr., J. Bunderl 40 kr., M. Pichler 50 kr., vsi iz Kamščaka pri Ljutomeru; J. Herič iz Vogričevca 40 kr., J. Ozmec 1 fl., J. Novak 30 kr. v Ljutomeru skup 4 fl. 60 kr. Prenesek 1 fl., vse skup 5 fl. 60 kr. Bog plati!

(Kobilo ukradli) so 5. okt. nepoznani tatovi Fr. Veber-ju, posestniku v Vodulah pri sv. Jurju na južni železnici.

(Strašen ogenj) je v malih trenutkih dnes v torek 10. oktobra popoldne v Obrežu upepelil štirim gospodarjem hiše in gospodarska pohištva z vsemi pridelki.

(Politično narodno, gospodarsko društvo) pri sv. Lovrencu v slov. goricah je pri svojem letnem običnem zboru, dne 24. septembra t. l. izreklo velečastitemu uredniku „Slovenskega Gospodarja“ g. dr. Gregorecu popolno priznanje in pristržno zahvalo za požrtvovalni trud, ki ga ima z uredovanjem tega nam priljubljenega lista.

Prvomestnik.

(V Mariborski čitalnici) se je 11. t. m. zvečer ob 7. uri začelo streljanje na tarčo. Gospodje, ki še želijo pristopiti strelnemu društvu, naj se kmalu oglasijo, da se bo imenik uredil. Obilne udeležbe pričakuje predsednik čitalnice.

Kačič.

(Spremembe v Lavantinski škofiji). Č. g. Franc Polc je imenovan za provizorja na Vranskem; Vranska fara je do 17. novembra razpisana.

(Dražbe) v tretje: 18. okt. Martin Belak v Sevnici; 19. okt. Matija Muzelj v Perovcu 1145 fl. 20. okt. Anton Gajšek v Vodrišu; Jernej Sinkovič v Kozjem, Jan. Erjavec v Gomili; 23. okt. Jakob Bračič 3101 gld. in Jernej Dobršek 1825 gld. v Konjicah.

Tržna cena

preteklega tedna po Hektolitrih.

(1 Hl. = 1⁶⁵/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	8	—	6	10	5	50	3	50	5	50	5	50	5	60
Ptuj	7	80	6	60	5	20	3	10	6	—	4	80	4	90
Mahrenberg	10	10	7	25	5	70	3	70	5	75	7	80	5	69
Gradec	9	9	6	87	4	88	3	73	5	23	—	—	5	50
Celovec	8	98	7	46	4	80	3	20	5	74	4	46	5	44
Ljubljana	8	45	6	50	4	71	3	25	5	40	4	39	6	—
Varaždin	8	—	6	40	5	80	3	40	5	70	7	—	5	20
Zagreb	11	—	7	—	6	60	3	—	7	—	—	—	—	—
Dunaj	11	50	9	35	8	—	7	85	7	—	—	—	—	—
Pešt	10	—	8	18	6	88	6	40	6	—	5	—	—	—

Loterijske številke:

V Trstu 7. oktobra 1876: 22 19 78 35 9.

V Lincu " " " " 8 79 5 59 38.

Príhodnje srečkanje 21. oktobra. 1876.

Zahvala in priporočba.

Podpisani zahvaljuje se p. n. občinstvu, posebno pa čč. gg. duhovnikom in gg. učiteljem za zaupanje, katero so mu do zdaj po tako obili naročbi skazali, in se priporočuje — pri bližajočej se zimi — na naročbo vsakovrstnih

zimskih oblek,

katere bo de iz trdnega blaga, hitro, lepo in po prav nizki ceni izdelal.

Od Maribora oddaljenim naročnikom pride na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

krojač

v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 191.

2—4

2—3

dvorni puškar

Ivan M. Erhart,

v Mariboru

priporoča svojo zalogo za darila v Božiču in novem letu.

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od . . . gl. 11 — 15
 Puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drot) od . . . " 16 — 30
 Lefauchaux (lefoše) . . . " 20 — 200
 Lencaster (lênkaster) . . . " 35 — 250
 Revolverje od . . . " 5 — 18
 Pistole dvocevke . . . " 2.40 kr.
 „ enocevne . . . " 1.20 "

Vedno se tudi nahajajo v zalogi vsakovrstni patroni in drugi predmeti za lovec. Popravljanje se zvršuje naglo in prav po nizkej ceni.

Nove polovnjake

priporoča po nizki ceni

Feliks Schmidl,
sodar v Mariboru.

V najem (ali v stant)

se daje posestvo tri četrt ure od št. Jurske južne železnice oddaljeno tikoma za cestoj, pod lehkimi plačilnimi pogoji na šest let. To posestvo ima nad 5 oralov dobro obdelane zemlje (njiv), 6 oralov senožeti in zidano hišo z lepim kozolcem kakor tudi z drugim gospodarskim poslopjem večjidel vse z opekoj krito. Tudi lepe cegelnice se poleg imenovanega posestva v najem dajo. Več se zvé v pisarni občinski v Dramljah.

1—3